

ИСТОРИЯ НА ВАКСИНИТЕ: НАЙ-ГОЛЕМИТЕ ПОСТИЖЕНИЯ В БЪЛГАРИЯ И СВЕТА

Доц. д-р Елияна Панайотова Иванова, д.м.

Медицински университет „проф. д-р Параскев Стоянов“ - Варна

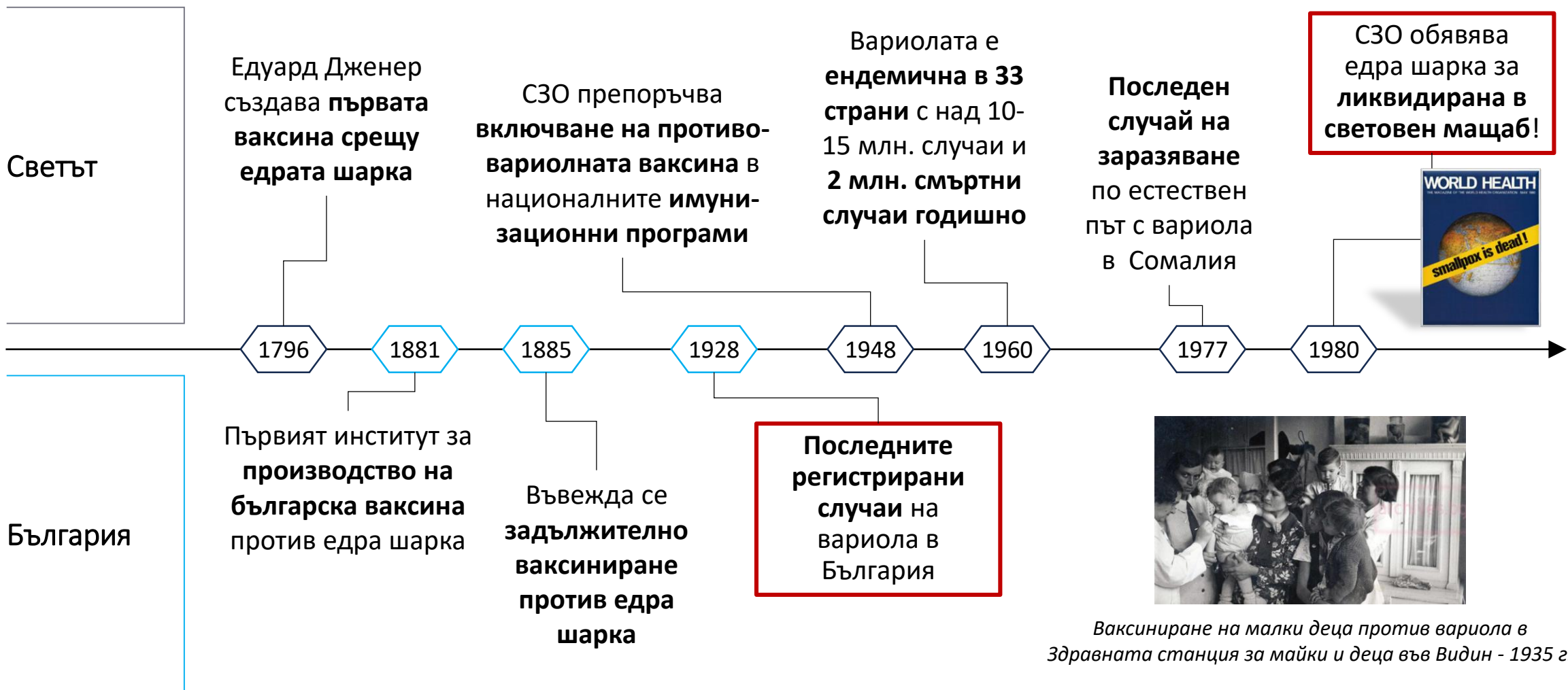
European Immunization Week 2025

27 April – 3 May 2025

Забележка: всички изображения в презентацията са собственост на съответните притежатели на авторски права и са използвани в презентацията единствено с обучителни цели

Начало на имунопрофилактиката и първата победа на ваксините

Вариолата е първото и единствено инфекциозно заболяване, което е ерадикирано напълно в световен мащаб благодарение на ваксините

Пътят на ерадикация на полиомиелит

Към днешна дата, диви полиовируси от тип 2 и тип 3 са обявени за ерадикирани. Тип 1 остава ендемичен само в две страни - Афганистан и Пакистан

Дифтерия, тетанус, коклюш – елиминация или „възраждане“?

Имунизационното покритие в световен мащаб с три дози ДТК е 84%

Светът

Доимунизационен период

- Дифтерия - ~1 млн. случая (~55 000 смъртни) годишно в страните с ниски и средни доходи
- Тетанусът – ~250 000 смъртни случая годишно, 5-7% неонатална смъртност
- Коклюш – ~60 млн. случая годишно (~750 000 смъртни)

Имунизационен период

- Дифтерия: заболяемостта намалява >90% (1980г.–2000г.). Елиминация в редица страни, но се “завръща” през последните години в Германия, Австрия, Франция, и др.
- Тетанусът – Смъртността от неонатален тетанус намалява с 97% (1988 - 2018г.). Неонаталния тетанус елиминиран в Европа
- Коклюш – заболяемостта намалява >90% (1940г.–2000г.). През последните години увеличение на случаите поради намаляване на имунизационното покритие

	Доимунизационен период			Имунизационен период	
	Докладване на заболяването	Въвеждане на ваксината	Средно годишна заболяемост на 100 000 население	Средно годишна заболяемост на 100 000 население	Заболяемост на 100 000 население за 2023г.
Дифтерия	1921	1951	55,3	2,6	0,0 (елиминирана)
Тетанус	1939	1959	3,9	0,4	0,03
Коклюш	1921	1957	94,7	23,4	0,3

Възможно ли е „свят свободен от морбили и рубеола“?

Имунизационното покритие в световен мащаб с първа доза ваксина срещу морбили, паротит и рубеола е 83%

Светът

Доимунизационен период

- **Морбили:** ~ 2,6 млн. смъртни случаи годишно в световен мащаб
- **Рубеола:** До 4 от 100 живородени деца се раждат с CRS (вроден рубеолен синдром)
- **Паротит:** 3-4 млн. случаи годишно

Имунизационен период

- **Морбили:** смъртните случаи намаляват **>83%** (2000г.–2021г.)
- **Рубеола:** заболяемостта намалява **>97%** (2000г.–2022г.)
- **Паротит:** заболяемостта намалява **>87%** (2000г.–2023г.)

Н.В.! След пандемията от COVID-19 се отбелязва значителен подем на заболяемостта от морбили в света поради спад в имунизационното покритие и неваксинирани общности

България

	Доимунизационен период			Имунизационен период	
	Докладване на заболяването	Въвеждане на ваксината	Средно годишна заболяемост на 100 000 население	Средно годишна заболяемост на 100 000 население	Заболяемост на 100 000 население за 2023г.
Морбили	1921	1969	247,1	68,7	0,0 (във фаза на елиминация)
Епидемичен паротит	1928	1972	174,2	81,2	0,17
Рубеола	1928	1988	101,3	70,7	0,0 (елиминирана)

Нови ваксини в националната имунизационна програма

България винаги следва препоръките на СЗО по въвеждането на нови ефективни ваксини

-
- **1992:** Ваксина срещу **Вирусен хепатит тип В** (задължителна)
 - **2000:** Ваксина срещу **Haemophilus influenzae тип b (Hib)** (задължителна)
 - **2010:** **Пневмококовата** ваксина (задължителна)
 - **2012:** Ваксина срещу **Човешки папиломни вируси (HPV)** (препоръчителна)
 - **2017:** Ваксина срещу **Ротавирусни инфекции** (препоръчителна)

Източници на информация

- F. Fenner, D. A. Henderson, I. Arita, Z. Jezek, I. D. Ladnyi, Smallpox and its Eradication, History of International public health, No.6, ISBN 92 4 156110 6, World Health Organization 1988; WHO, Weekly epidemiological record, 2016, vol.91, 20, 257-264, <http://www.who.int/wer/2016/wer9120/en/> ; WHO, The Global Eradication of Smallpox: Final Report of the Global Commission for the Certification of Smallpox Eradication. Geneva, WHO 1980
- <https://www.who.int/health-topics/poliomyelitis> , World Health Organization, World health statistics 2024: monitoring health for the SDGs, sustainable development goals, 21 May 2024, Global report
- Walsh JA and Warren KS. Selective primary health care: an interim strategy for disease control in developing countries. N Engl J Med. 1979;301(18):967–974 ; Tiwari TSP and Wharton M. Chapter 19: Diphtheria Toxoid. In Plotkin's Vaccines, 2017;Seventh Edition:261–275; WHO. Diphtheria reported cases. http://apps.who.int/immunization_monitoring/globalsummary/timeseries/tsincidencediphtheria.htm ; European Centre for Disease Prevention and Control. Diphtheria. In: ECDC. Annual epidemiological report for 2022. Stockholm: ECDC; 2024. ECDC, Health topics, Tetanus, 2016 , <http://ecdc.europa.eu/en/healthtopics/tetanus/Pages/professionals.aspx> ; <https://www.who.int/news-room/factsheets/detail/tetanus>
- Measles initiative partners gear up to tackle challenges ahead. Global Immunization News. Geneva: WHO, Media centre, Factsheets, Rubella, <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs367/en/>; ECDC , <https://measles-rubella-monthly.ecdc.europa.eu/>

Благодаря за вниманието!